

FÉNYKÖVEK

Varga Patrícia Minerva kiállításának megnyitója, 2010. november 19. péntek, 12.30.

Zuhogó napsütésben (eszkatológikus beszéd Patrícia kiállításán)

Tizenkilencedike, huszonegyedik kerület, 50-60 diák – egy iskola tanulói, néhány tanár, pár barát, 16 kép. Talán illetlenség így kezdeni, de amikor egy kiállítás festményei között találjuk magunkat, érdemes odafigyelnünk arra, hogy hol és hogy is állunk. Ugyanis innen kellene eljutnunk a képekig, a képeknek idáig kellene jutniuk – csak így tudnánk egy-másban-lenni, így nyílna valami bennünk és köztünk. És ahol állunk, egy olyan világ, amelynek története akkor kezdődött, amikor beleszerettünk a számokba. Azóta azt mondjuk: „számba veszem a dolgokat” – és először észre sem vesszük, hogy ez egyet jelent a bekebelezéssel, az elfogyasztással. Ezért, hogy gyakran még a művészetet is fogyasztani akarjuk, hátha hízzunk tőle valamennyit, hátha ettől leszünk nagyobbak.

A Teremtés azzal vette kezdetét, hogy Isten szétválasztott egymástól dolgokat: világosságot és sötétséget, eget és földet, szárazföldet és tengert, férfit és nőt. De volt egy *kert*, ahol az első emberpár még nem érezte teherterhelésnek ezt a szétszakítottságot: mezítelenek voltak, mégsem zavaróan kiszolgáltatottak. Aztán a kert megbomlott: egy fa, egy gyümölcs, egy kígyó, egy Éva meg egy Ádám; egy harapás – aztán a kert a hátunk mögött, és előttünk a milliárdnyi darabra szétrobbant világ. Ez a pillanat, a bűnbeesés pillanata pedig előrevetített egy olyan történetet, amelyben azért dúl a harc, hogy minél többet tudjunk „számba venni”. És mára már a lelket is statisztikai adatokkal mérjük, a jövőt is ki akarjuk számolni.

Varga Patrícia Minerva nem lehet túl jóban a számokkal. Már messziről látszik, hogy nem érti, sokaknak miért oly fontos a szám, a mérhetőség, a haszon. Ő inkább képeket fest. És a képeihez közelebb lépve is sokaknak csak annyi válik nyilvánvalóvá, hogy milyen nagyvonalúan, sőt pazarlóan bánik a festékekkel: hány kiló felesleg van a vásznon sárgából, narancsból és feketéből. „Még szerencse, hogy nem csak készletben lehet festéket venni, és nem kell mindig gazdaságtalanul kidobni a készlet fel nem használt színeit” – mondják ők.

De ha elidőzünk Patrícia képei között, ha nem akarjuk azokat rögtön bekebelezni, ha odaadjuk az időt, ha lemondunk a hasznonról, legbelül megérezzük valamit. Mert előfordul, hogy külső ingerek érnek bennünket, látunk vagy hallunk valamit, de ami fontos, az belül, bennünk történik meg.

Az Esztergomi Bazilika orgonájának van egy 10 méter magas sípja, 16 Hz-en szól – vagy inkább nem is szól, hiszen ez éppen az ember számára hallható tartomány alsó határa. Legtöbbször egy akkorddal együtt használják, hogy teltebb legyen a hangzás. Ha csak ezt az egyetlen billentyűt nyomja a Bazilika orgonaművésze, sokan semmit sem hallanak – de ekkor is, valahol a gyomorszáj környékén rezgés támad, és bizsergés a testünkben. A legmagasabb hangot produkáló síp mindössze 10 milliméteres, 20000 Hz-es; ez a hangészlelési képességünk felső plafonja. Önmagában megszólaltatva sokan ezt sem hallják. Ezt a két sípot, a szinte még nem hallható 10 méterest, és a szinte már nem hallható 10 milliméterest nem is lehet egyszerre lefotózni. A hallás és a látás határain vagyunk. De amikor megszólalnak, a szinte hallhatatlan rezgéstől bennünk megmozdul valami.

Így vagyok én akkor is, amikor Patrícia festményeivel nézegetjük egymást. A látás és hallás határaitól észreveteti magát valami. A kép megszólal, beszélni kezd, hívogat. Aranykori ragyogásban fekete alakok. Állok a kép előtt. Valami egyszer csak megnyílik és kitárul, a ritka levegő hirtelen éneklő angyalokkal népesül be, majd minden sűrűsödni kezd és a tér összezsugorodik: belépek a